

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/19/2023
Identifikačné číslo spisu:	8113202534
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8113202534.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: T. W., narodený X. H. XXXX, U., Č. P. XXX, zastúpený advokátom JUDr. Michalom Fecil'akom, so sídlom v Prešove, Jesenná 8, proti žalovaným: 1/ Prešovský samosprávny kraj, so sídlom v Prešove, Námestie mieru 2, zastúpený Správou a údržbou ciest Prešovského samosprávneho kraja, so sídlom v Prešove, Jesenná 14, 2/ Mesto Prešov, so sídlom v Prešove, Hlavná 73, zastúpený advokátom JUDr. Alojzom Naništom, so sídlom v Prešove, Sládkovičova 8, o náhradu za užívanie nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 12C/21/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. júna 2022 sp. zn. 19Co/35/2021-554, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 30. júna 2022 sp. zn. 19Co/35/2021-554 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 12. decembra 2017 sp. zn. 19Co/12/2017-348 potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov z 13. septembra 2016 č. k. 12C/21/2013-300 (ďalej len „súd prvej inštancie“), ktorým Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) žalobu zamietol a žalovaným 1/ a 2/ priznal voči žalobcovi náhradu trov konania 100 %. Žalovaným 1/ a 2/ priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu s tým, že o ich výške rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

1.1. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že predmetom konania je nárok žalobcu na zaplatenie náhrady uplatnenej voči žalovanému 1/ vo výške 4.490,81 eura s príslušenstvom a voči žalovanému 2/ vo výške 1.915,44 eura s príslušenstvom, žiadaných za obdobie od 29. januára 2011 do 30. júna 2012 za užívanie parcely KN C č. XXXX/XX o výmere 279 m², na ktorej sa nachádza pozemná komunikácia - cesta III. triedy, ktorá bola zaradená do siete diaľnic ako diaľničný privádzač diaľnice D1 a parcely KN C č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 119 m², na ktorej sa nachádza chodník a oporný múr, ktorého vlastníkom je žalovaný 2/. Spoluvlastníkmi predmetných nehnuteľností v podiele každý po 1 boli T. V.Á. a Š. V., ktorí dňa 27. decembra 2012 zmluvu o postúpení pohľadávok č. 05/12 postúpili svoju pohľadávku voči žalovaným, a to ako bezdôvodné obohatenie za záber a neoprávnené užívanie predmetných nehnuteľností nachádzajúcich sa v kat. úz. U., resp. ako náhradu za zriadenie

vecného bremena na žalobcu. Súd vec právne posúdil tak, že žalovaným podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vzniklo dňom 1. júla 2009 k predmetným nehnuteľnostiam právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré je právom majetkovým a premlčuje sa v trojročnej premlčacej lehote (§ 100 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka). Nakoľko žaloba bola podaná 28. januára 2013 a žalovaní vzniesli námietku premlčania, správne súd prvej inštancie žalobu zamietol z dôvodu premlčania nároku. Na podporu svojho záveru odvolací súd doplnil, že žalovaní užívali predmetnú nehnuteľnosť na základe vecného bremena vzniknutého zo zákona podľa č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, čo vyplýva aj z rozsudku Najvyššieho súdu SR zo 14. apríla 2016 sp. zn. 3Cdo/49/2014, publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 8/2016. Ďalej konštatoval, že zákon č. 66/2009 Z. z. neuvádza, že toto vecné bremeno (podľa § 4) vzniká za náhradu. Súd preto vychádzajúc z článku 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a z článku 20 ods. 4 Ústavy SR mal za to, že vecné bremeno vzniká in rem, vzťahuje sa na každého vlastníka a preto je finančná náhrada za jeho vznik jednorazová, nemá charakter opakovaného plnenia (renty). Účinnosťou zákona č. 66/2009 Z.z. došlo k vzniku vecného bremena, náhrada sa môže požadovať a byť priznaná iba v rámci tohto zákona, nevylučujú aplikácie inštitútu premlčania. Takýto záver vyplýva zo skutočností, že ide o vecné bremeno vzniknuté zo zákona, nie z prípadného protiprávneho stavu, z ktorého by napríklad vyplýval nárok na bezdôvodné obohatenie. Keďže v predmetnom konaní je žiadaná náhrada za konkrétne obdobie, a to od 29. januára 2011 do 30. júna 2013, pričom nárok v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z. vznikol od 1. júla 2009, premlčacia trojročná lehota uplynula dňom 1. júla 2012. Pri svojom právnom závere odvolací súd poukazuje aj na rozsudok NS SR zo 14. apríla 2016, sp. zn. 3Cdo/49/2014. V bode 21. uvádza: „Ak odvolateľ dáva do pozornosti aj rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS/42/2015 zo dňa 12.10.2016, odvolací súd k tomu uvádza, že toto rozhodnutie nie je aplikovateľné na danú vec. Ústavný súd SR totiž rozhodoval o súlade niektorých ustanoveniach zákona č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v znení zmien a doplnkov s Ústavou SR, a to článkom 20, teda jeho predmetom rokovania nebol zákon č. 66/2009 Z. z., ktorý je nutné aplikovať v predmetnej právnej veci. Z rozhodnutia Ústavného súdu SR navyše nevyplyva, aby bolo vylúčené, že odplata za vzniknuté vecné bremeno by mala byť len jednorazová v predmetnej právnej veci.“.

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) o dovolaní žalobcu rozhodol uznesením z 30. júna 2021 sp. zn. 3Cdo/110/2018-524 tak, že rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V jeho dôvodoch uviedol, že odvolací súd sa „nevysporiadal so všetkými podstatnými odvolacími námietkami, keď odvolací súd zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom nevysvetlil prečo sa na posudzovanú právnu vec nevzťahuje nález pléna Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 42/2015 (vzťah k zákonu č. 657/2004 Z. z.) a taktiež aj uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 35/2015 a prečo sa na posudzovanú právnu vec vzťahuje rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 49/2014 a rozsudky Krajského súdu v Prešove č. k. 23 Co 12/2015-214 a č. k. 8 Co 165/2014-670, týkajúce sa zákona č. 182/1993 Z. z.“

3. Odvolací súd (v poradí druhým) rozsudkom z 30. júna 2022 sp. zn. 19Co/35/2021-554 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP), žalobcovi priznal voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením. Žalovaným 1/ a 2/ priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

3.1. Odvolací súd v zmysle pokynov najvyššieho súdu v prvom rade poukázal na svoje predchádzajúce rozhodnutie, konkrétne na bod 21. Zdôraznil, že zákon (č. 66/2009 Z.z.) náhradu nereguluje, ani opakujúce sa plnenie a ani to, že by sa náhrada mala priznať v prípade dlhodobého zásahu do vlastníctva. V predmetnom rozhodnutí (sp. zn. PL. ÚS/42/2015 zo dňa 12. októbra 2016) ústavný súd pri kontrole ústavnosti posudzoval súlad znenia zákona o jednorazovej náhrade s Ústavou Slovenskej republiky, nakoľko jednorazová náhrada v dikcii zákona (tepelná energetika) nezodpovedá všetkým možným zásahom do vlastníctva osoby. V predmetnom spore však súd prvej inštancie ani odvolací súd nevychádzali zo žiadnej dikcie zákona o jednorazovej náhrade. Súd rozhodoval len o práve na primeranú

náhradu zásahu do vlastníctva osoby, ktorý bol nespochybniteľný, avšak nárok bol premlčaný. „17. Odvolací súd teda nerozhodoval o žiadnej jednorazovej náhrade, a to práve z dôvodu, že tak ako názor súdov o opakujúcom plnení, (na ktoré poukazoval žalobca), tak ani jednorazová náhrada nemá expressis verbis oporu v zákone. Nemožno vôbec vylúčiť, že v budúcnosti sa náhrada prizná pri zmene skutkových okolností a v tomto smere rozsudok v predmetnej veci nezakladá pri zmene skutkových okolností prekážku rozsúdenej veci. 18. V predmetnej veci sa teda rozhodovalo o práve na náhradu za zásah do vlastníctva vecným bremenom a je neodškriepiteľný fakt, že pri deficite právnej úpravy mohol vlastník o takúto náhradu požiadať už od účinnosti zákona, ktorý vecné bremeno zriadil.“ Vzhľadom na uvedené prvým dňom na uplatnenie takejto náhrady je deň účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z., a to nielen za nejakú časť, ale za úplný a kompletný zásah do vlastníctva, ktorý sa aj podľa oceňovacích predpisov v aplikačnej praxi súdov bežne vypočítava (oceňuje) jednou sumou (Výhláška č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku, príloha č. 3, časť F2 písm. a/ - výpočet všeobecnej hodnoty vecného bremena sa vykoná tak, že práva spojené s nehnuteľnosťou sa odhadnú tak, že sa zistí výhoda, ktorú tieto práva prinášajú oprávnenému (vlastníkovi) v období jedného roka a hodnota tejto výhody sa vynásobí pri právach časovo neobmedzených dvadsiatimi; pri právach časovo obmedzených počtom rokov, počas ktorých má právo ešte trvať, najviac však dvadsiatimi). K tvrdeniu žalobcu, že vlastník má právo na opakovanú náhradu z vecného bremena (vzniknuté podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z.), odvolací súd opakovane predmetnú náhradu posúdil ako jednorazovú, nakoľko neexistuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorý by bránilo takémuto záveru, s poukazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 3Cdo/49/2014 a sp. zn. 7Cdo/26/2014, v ktorých konštatoval: „Vecné bremená zriadené ex lege majú špecifický režim, upravený verejnoprávnymi predpismi, na základe ktorých boli zriadené.“..... „Ak tieto špeciálne predpisy nemajú zvláštnu úpravu, riadi sa ich režim všeobecnou úpravou občianskoprávnou. Finančná náhrada za zriadenie vecného bremena je majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné vecné bremeno vzniká „in rem“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je jednorazová; nemá charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno.“...Ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 149/2017-19 zo dňa 28. februára 2017 považoval tieto argumenty za správne, a na tomto závere nič nemení ani nález sp. zn. PL. ÚS 42/2015 z 12. októbra 2016, ktorým bolo v bode 1 vyslovené, že: „ustanovenia § 10 ods. 5 druhá, tretia a štvrtá veta, § 10 ods. 9, § 10 ods. 10 prvá a tretia veta a § 10 ods. 12 prvá, druhá a štvrtá veta zákona č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov v rozsahu, v akom sa v týchto ustanoveniach používa slovo „jednorazová“ v slovnom spojení „primeraná jednorazová náhrada“ nie sú v súlade s čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“. Odvolací súd poukázal aj na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 539/2020-21 zo dňa 28. októbra 2020, podľa ktorého je finančná náhrada za vznik vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z.z. jednorazová, ... „Právo na náhradu za vecné bremeno sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej dobe a tento nárok je len jeden a má ho ten vlastník zaťaženého pozemku, ktorý nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena, teda ku dňu účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., t. j. k 01. júlu 2009. Ak judikatúra Najvyššieho súdu akceptovaná Ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa ust. § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniklo ex lege jednorázovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena v zmysle ust. § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z.“. Vzhľadom na uvedené mal odvolací súd za to, že rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/49/2014, v súlade s ktorým rozhodoval aj odvolací súd, nie je v rozpore s nálezom Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 42/2015 zo dňa 12. októbra 2016, či uznesením Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 35/2015. Rovnako dodáva, že si neosoboval zároveň právo posudzovať ústavnosť jednorazovej náhrady v zákone a pokiaľ v predchádzajúcom rozhodnutí poukazoval na (vyššie uvedené) rozhodnutia Krajského súdu v Prešove, tieto vychádzali z týchto záverov rozhodnutia najvyššieho súdu a nie sú v rozpore so závermi rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, na ktoré v rozhodnutí poukazuje. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 453 ods. 3 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP a o náhrade trov odvolacieho konania podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP a §

255 ods. 1 CSP.

4. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V súvislosti s nesprávnym právnym posúdením uviedol, že nárok na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom podľa zákona č. 66/2009 je možné priznávať opakovane, pretože sa nemôže premlčať úplne pokiaľ vecné bremeno stále trvá, a premlčať sa môžu jedine jednotlivé čiastkové náhrady za konkrétne dni, kedy boli vlastnícke práva vecným bremenom obmedzené. Odvolací súd pritom dospel k záveru, že náhrada za zákonné vecné bremeno je jednorazová a právo na ňu vzniká dňom účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z. (od 1. júla 2009), z čoho následne vyvodil, že pohľadávky sú premlčané. Rozhodujúca právna otázka, ktorá nebola zodpovedaná je preto: „Má náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva k pozemku zákonným vecným bremenom povahu 1-rázovej náhrady, na ktorú vzniklo právo dňom účinnosti zákona 66/2009 alebo má povahu opakujúceho sa plnenia, na ktoré vzniká právo postupne až do definitívneho vyriešenia vzťahu k pozemku zaťaženého týmto vecným bremenom (ďalej aj „otázka“)“ V ďalšom namietal nesprávne, nesúladné, nedostatočné odôvodnenie, poukazuje aj na to, že odvolací súd si nesprávne vyložil pokyny najvyššieho súdu v zrušujúcom rozhodnutí. Záverom žiadal, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu aj súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

5. Žalovaní 1/ a 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že právo na vecné bremeno sa vzťahovalo len na pôvodného vlastníka, ktoré nadobudol účinnosťou zákona č. 66/2009 Z.z. ku dňu 1. júla 2009, pričom finančná náhrada je jednorazová a rozhodnutie súdu prvej inštancie v spojení s rozhodnutím súdu odvolacieho považujú za vecne a právne správne. Že ide o jednorazovú náhradu bolo už vyriešené ustálenou rozhodovacou praxou a preto dovolaciemu súdu navrhli, aby dovolanie žalobcu ako nedôvodné odmietol alebo zamietol.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 CSP) a oprávnenou osobou (§ 424 CSP), zastúpenou v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a tiež dôvodné. Na ďalšie doplnenie dovolacej argumentácie dovolateľa najvyšší súd neprihliadol, nakoľko bola podaná po zákonnej lehote na podanie dovolania.

7. Žalobca podľa obsahu (§ 160 CSP) vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania aj z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

10. V preskúmvanej veci dovolateľ poukazuje na nedostatočné, vnútorne nesúladné rozhodnutie odvolacieho súdu, zároveň uvádza, že nerešpektoval pokyny najvyššieho súdu v jeho zrušujúcom rozhodnutí.

11. Pokiaľ ide o arbitrážnosť, Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vo svojich rozhodnutiach, aktuálne napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 z 27. januára 2022 rozlišuje dve podoby. Procesná arbitrážnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrážnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrážnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Pritom uvedené nedostatky musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrážnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

12. Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP môže zakladať arbitrážnosť právneho posúdenia, lebo podľa judikatúry ústavného súdu je požiadavka riadneho odôvodnenia rozhodnutia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodovania súdov a vylúčiť ľubovôľu, lebo len vecne správne (zákonu celkom zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie napĺňa ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“, ústavné kritériá vyplývajúce preň z ústavy a dohovoru. Z doterajšej judikatúry najvyššieho súdu vyplýva, že vo výnimočných prípadoch aj arbitrážnosť právneho posúdenia veci súdmi nižších inštancií môže odôvodňovať prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (viď rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/5/2019, 4Cdo/6/2019, 4Cdo/250/2020).

13. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že konanie na odvolacom súde je postihnuté vadou známosti v zmysle § 420 písm. f) CSP z dôvodu jeho arbitrážnosti. Tento nedostatok spočíva v rozpore právnych argumentov, týkajúcich sa právneho záveru o premlčaní práva žalobcu na finančnú náhradu za zásah do vlastníctva vecným bremenom vzniknutým na základe zákona a to podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. V tejto súvislosti odvolací súd (s poukazom na skutkový stav zistený súdom prvej inštancie, podľa ktorého si žalobca uplatňuje právo z postúpenej pohľadávky) uvádza, že rozhoduje o práve na náhradu za zásah do vlastníctva vecným bremenom, vzniknutým zo zákona č. 66/2009 Z.z. Ide pritom o majetkové právo, ktoré sa premlčuje podľa Občianskeho zákonníka vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote (§ 101) a žalobu súd zamietol s tým, že si žalobca uplatnil na súde premlčaný nárok (dňa 28. januára 2013, pričom bola vznesená námietka premlčania), keď vlastníkom o túto náhradu mohol požiadať už od účinnosti zákona, t. j. k 1. júlu 2009. V ďalšom uviedol, že, aby sa mohla náhrada uplatniť od dotknutého vlastníka sa nevyžadovala žiadna doba trvania vecného bremenom a právo sa dalo uplatniť účinnosťou zákona hneď, a to nielen za nejakú časť, ale za úplný, komplexný zásah. Zároveň v bode 16. zdôraznil, že nerozhodoval o jednorazovej náhrade, pričom v bode 19. naopak uvádza, že právo na náhradu posúdil ako jednorazovú, nie opakovanú. V bode 21. pritom poukazuje na to, že pri posúdení dôvodnosti odvolania žalobcu vychádzal zo záverov rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. ÚS 539/2020-21 z 28. októbra 2020, podľa ktorých ... „Právo na náhradu za vecné bremeno sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej dobe a tento nárok je len jeden a má ho ten vlastníkom zaťaženého pozemku, ktorý nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena, teda ku dňu

účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., t. j. k 01. júlu 2009. Ak judikatúra Najvyššieho súdu akceptovaná Ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa ust. § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena v zmysle ust. § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z.“. Tiež v závere dodáva, že si neosoboval právo posudzovať ústavnosť jednorazovej náhrady v zákone (zrejme v zákone č. 66/2009 Z.z.). Takéto odôvodnenie rozhodnutia je podľa dovolacieho súdu rozporuplné a nesúrodé, keď jednak premlčanie práva žalobcu na náhradu za zásah do vlastníctva z vecného bremena odvíja súd odo dňa účinnosti zákona, pričom poukazuje na to, že nerozhoduje o žiadnej jednorazovej náhrade, a naopak hovorí, že náhrada sa dala uplatniť komplexne a je jednorazová. Zároveň vychádzal aj zo záverov rozhodnutia Ústavného súdu SR, ktorý pojednáva o tom, že tento nárok je jednorazový a má ho ten vlastník pozemku, ktorý nehnuteľnosť vlastnil v čase účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z., pričom odvolací súd vychádzal zo skutkového stavu súdu prvej inštancie, podľa ktorého žalobca nie je pôvodným vlastníkom nehnuteľnosti.

14. Možno teda konštatovať, že odôvodnenie je arbitrárne, čo zakladá procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

15. Dovolanie žalobcu za takejto situácie bolo nielen procesne prípustné (§ 420 písm. f) CSP), ale tiež dôvodné (§ 431 CSP), keď odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, dovolací súd sa v ďalšom už nezaoberal žalobcom namietanou prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Najvyšší súd postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritornému dovolaciemu prieskumu (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

16. Najvyšší súd vzhľadom na vyslovené závery v súlade s § 449 ods. 1 CSP a § 450 CSP napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

17. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.